

S u o m e n P a n k i n
taloustieteellinen tutkimuslaitos

T A L O U D E L L I N E N T I L A N N E

t o u k o k u u s s a 1 9 6 1

Taloudellinen tilanne 3.6.1961

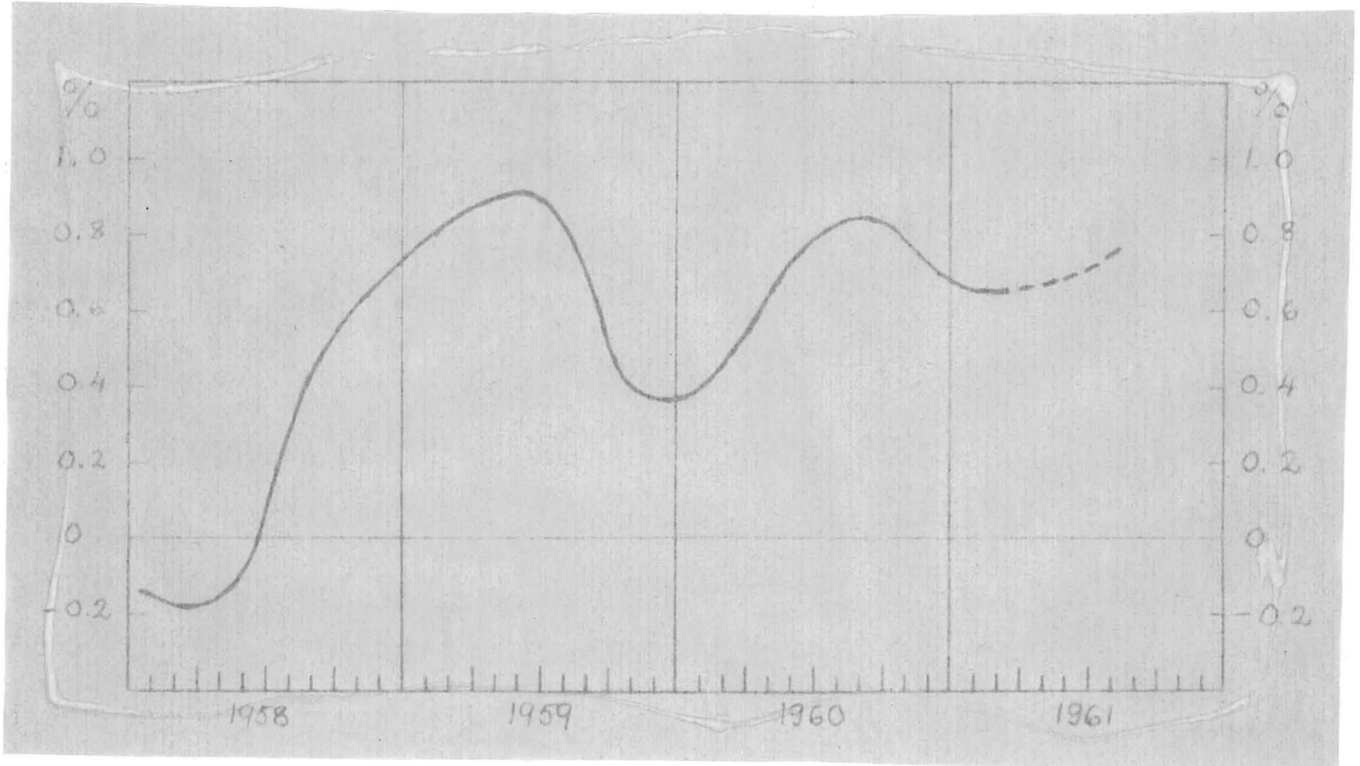
Edellisessä katsauksessa ennustettiin kuluvan kevään kulussa aktiviteetin nousuvauhdin hidastuvan siltä korkealta tasolta, minkä se saavutti vuoden alkukuukausien aikana. Eräät tällä hetkellä käytettävissä olevat tiedot näyttävät nyt tukevan tätä ennakkokäsitystä. Niinpä kausitasoitettu teollisuustuotannon volyymindeksi nousi helmikuusta maaliskuuhun 0.6 %, kun se lähinnä edellisten kuukausien aikana oli kohonnut n. 1 % kuukaudessa. Teollisuustuotannon taso ylitti maaliskuussa edellisen aallonpohjan tason 32 %:lla ja edellisen huipun 18 %:lla.

Ennakkotiedot kuluvan vuoden ensimmäisen neljänneksen talonrakennustoiminnasta kuvastavat samaa kasvun heikkenemistä, mikä havaittiin jo viime vuoden loppupuolella. Tosin asuinrakennustointi on voimakkaasti vilkastunut, mutta sen sijaan taantumista on tapahtunut muussa talonrakennustoiminnassa, mm. teollisuusrakennusten kohdalla. Toistaiseksi ei voida varmuudella sanoa kone- ja laiteinvestointien nousuvauhdin olevan hidastumassa, joskin investointitavarateollisuuden nousuvauhti helmikuusta maaliskuuhun aleni vajaaseen puoleen siitä, mitä se oli ollut lähinnä edellisten kuukausien aikana. Investointitoiminnan osalta todettakoon lisäksi, että valtion suorittamat investoinnit eivät kuluvan vuoden alkukuukausien aikana ole ylittäneet niiden viimevuotista tasoa.

Viime vuoden lopulla kiinnitettiin jo huomiota yksityisen kulutuksen nousuvauhdin voimakkuuteen kokonaistulojen kasvuvauhtiin verrattuna; tätä seikkaa on ollut syytä tähdentää kokonaistaloudellisen tasapainon säilymisen kannalta täystyöllisyysolosuhteissa.

Kuten oheinen kuvio osoittaa, yksityisen kulutuksen kasvuvauhti vuoden vaihteen molemmin puolin¹ jonkin verran aleni. Mutta on

Osuustoiminnallisen vähittäiskaupan volyyymi-indeksin kausi- ja satunnaisvaihteluista puhdistetun sarjan prosenttiset kuukausimuutokset

perusteltua olettaa, että nousuvauhdin aallonpohja tällä kertaa jäänee varsin korkealle tasolle. Ensinnäkin yksityisen kulutuksen kehityksen kannalta relevantti palkkasumma on viime vuoden marraskuusta lähtien ollut erittäin voimakkaassa kasvussa. Niinpä palkkasumma oli maaliskuussa 13 % korkeampi kuin vastaavassa kuussa vuonna 1960. Edelleen on mainittava lisääntyneet tulonsiirrot julkiselta sektorilta kotitalouksille; kansaneläkemenot ja sota-invaliidikorvaukset ovat kaksinkertaistuneet viime vuodesta. (Varauksin on sitä vastoin suhtauduttava olettamukseen, että lisään-

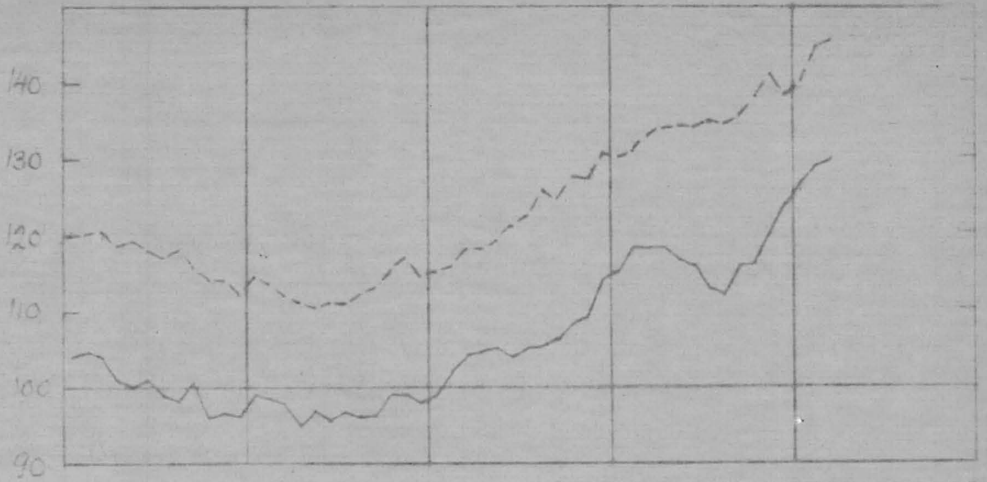
¹ Osuustoiminnallisen vähittäiskaupan kehityksen on todettu varsin tarkoin kuvaavan markkinoidun yksityisen kulutuksen kehitystä.

tyneet kantorahatulot välittömästi heijastuisivat lisääntyneessä kulutuksessa.) Kun tiedetään tulokehityksen ja yksityisen kulutuksen välillä vallitsevan useampien kuukausien pituisen viivästyksen, on täysin ymmärrettävää, ettei tapahtunut kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu vastaavassa määrin päässyt purkautumaan vielä ensimmäisen neljänneksen aikana yksityisen kulutuksen lisääntyneeksi kasvuksi. Oheiseen kuvioon onkin merkitty hypoteesi yksityisen kulutuksen nousuvauhdin kiihtymisestä. Vastoin aikaisempia käsityksiä ovat ilmeisesti kaupan sektorissa kulutustavaroiden varastot jatkuvasti kasvaneet. Runsaitten varastojen olemassaolo turvannee, ettei mahdollinen yksityisen kulutuksen nousuvauhdin kiihtyminen ainakaan välittömästi aiheuta tasapainon häiriintymistä.

Aktiviteetin voimakkaan kasvun johdosta yhteiskunnan likvidiysasema on - rahantarjonnan kasvusta huolimatta - jonkin verran heikentynyt maalisi-huhtikuun aikana.

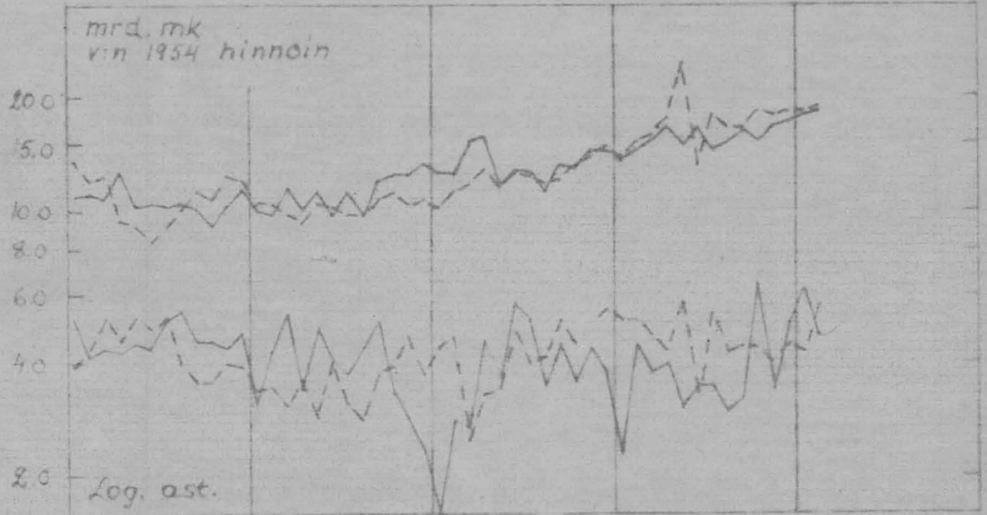
KOKONAISAKTIVITEETTI

- Suhdanneindeksi "1957"=100
- - - Teollisuustuotannon volyymindeksi "1954"=100
- kausitasoitettuja sarjoja

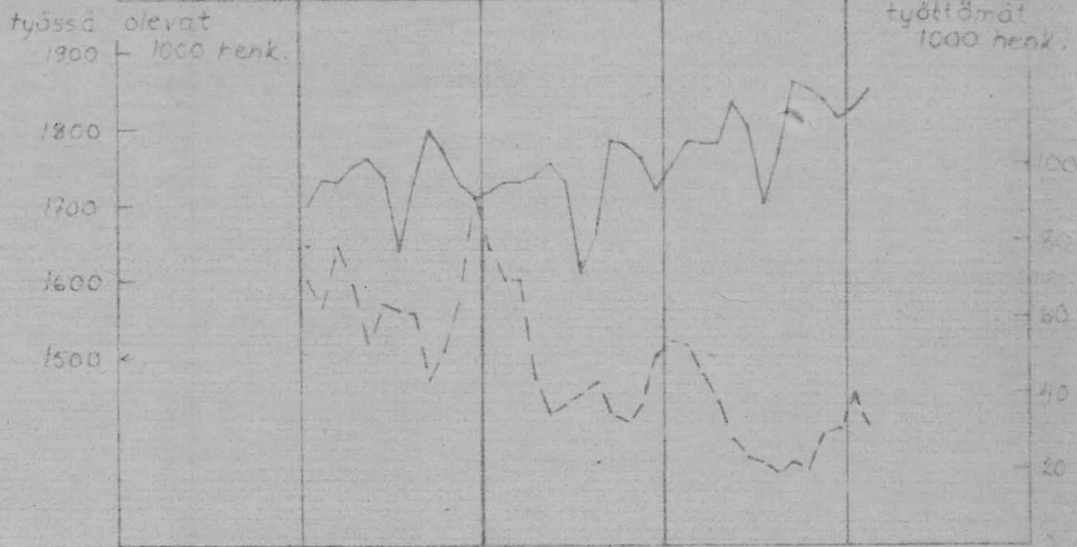
ULKOMAANKAUPPA

- länsivienti
- - - länsituonti
- itävienti
- - - itätuonti
- kausitasoitettuja sarjoja

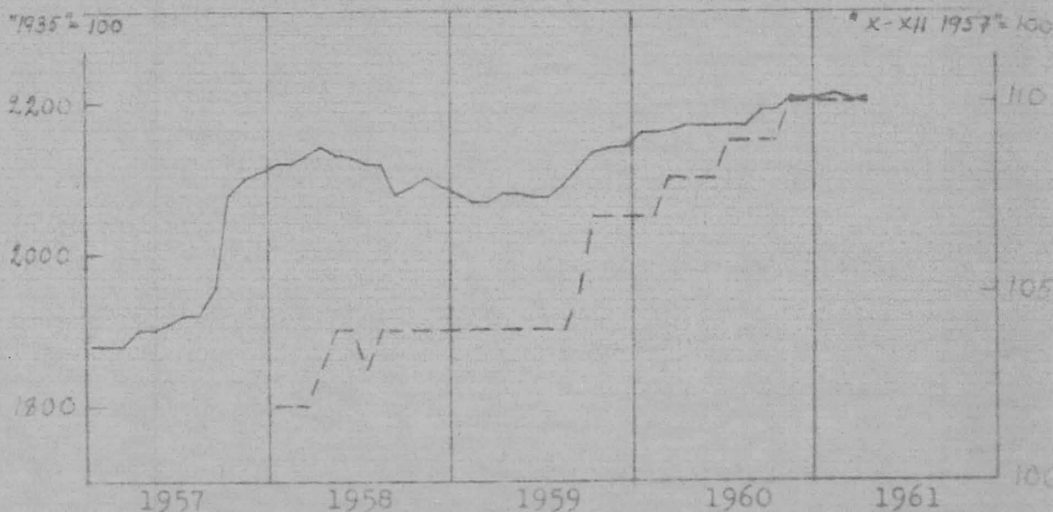
TYÖLLISYYS

- työssä oleva työvoima
- - - työttömät (koko viikon työttömänä)

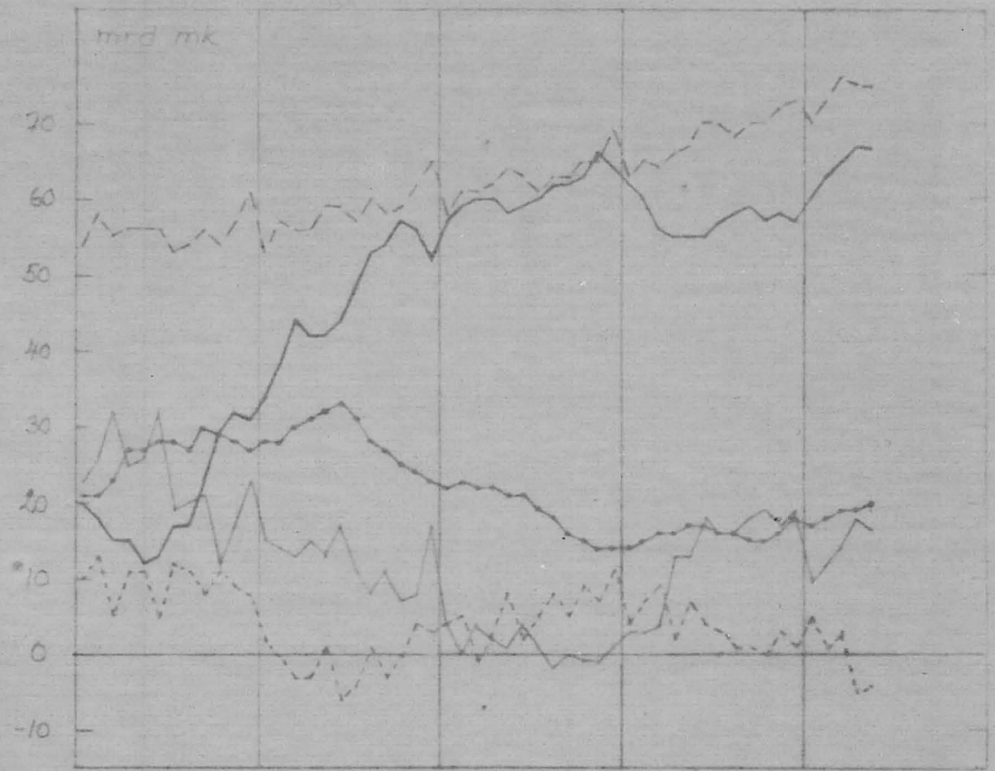
HINNAT

- tukkuhinta-indeksi "1935" = 100
- - - kuluttajan hintaindeksi "X-XII 1957"=100

SUOMEN PANKIN
NETTOTASE

- - - setelistö
- ulkomaat
- - - - liike-elämä
- valtio
- rediskonttot
- pankkien
sh-tilit

RAHALAITOKSET

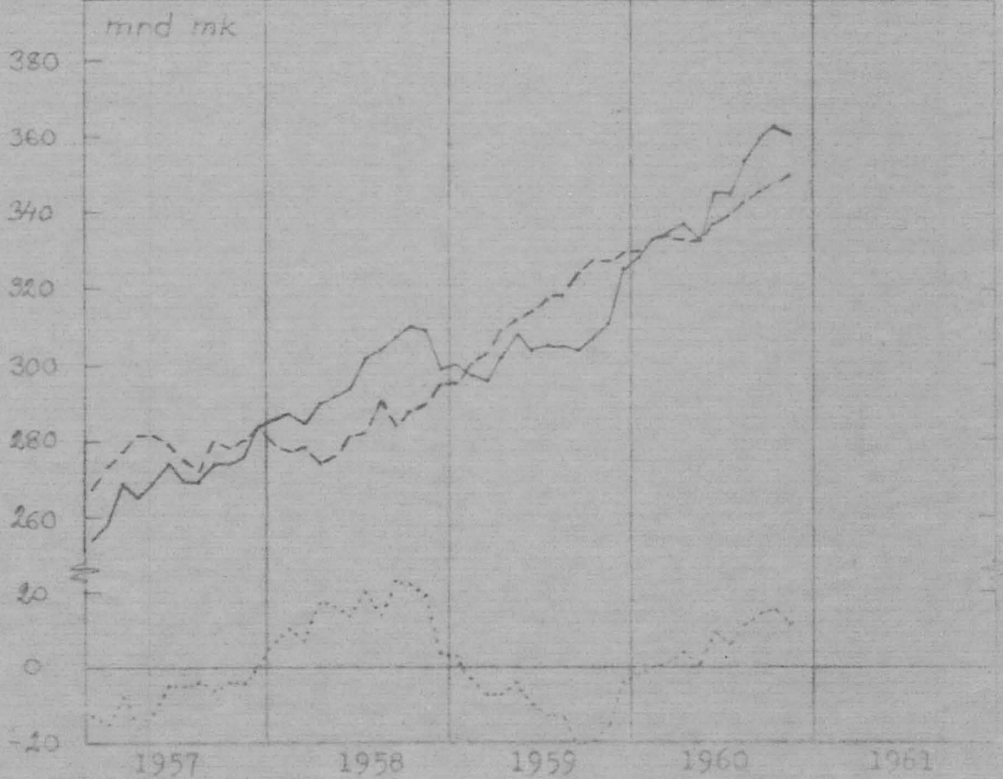
- ottolaina
- - - antolaina
- indeksitilit
- - - korkeakorkoiset
talletustilit

VALTIONTALOUS

- tulot ilman
lainoja
- - - menot ilman
kuoletuksia
- erotus

12:n viimeisen
kk:n liukuva
summa

TILASTOJA

Työpäiväkorjattu teollisuustuotannon volyyymi-indeksi oli maaliskuussa 10 % korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten. Saman verran oli noussut metalliteollisuuden tuotanto ja koko tehdasteollisuuden tuotanto. Puu- ja paperiteollisuudessa nousu oli 11 % ja muussa tehdasteollisuudessa 8 %.

Kaupunkien ja kauppaloiden talorakennustoiminnasta on joitakin ennakkotietoja ensimmäiseltä neljännekseltä. Varsinkin myönnettyjen rakennuslupien kohdalla havaitaan selvästi painopisteen siirtyminen asuntojen rakentamiseen. Teollisuusrak. luvat: vähennys n. 20 - 30 %. Lupien määrä kokonaisuudessaan oli 5 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin, mutta asuinrakennusten kohdalla havaittiin 30 %:n suuruinen nousu. Rakennuksia valmistui 29 % enemmän kuin vuosi sitten. Aloitettujen rakennustöiden määrä oli 8 % suurempi kuin vastaavasti vuotta aikaisemmin ja yhtä paljon suurempi oli myös keskeneräisten rakennustöiden määrä maaliskuun lopussa.

Maatalouden voimassa olevaa hintalakia jatkettiin eduskunnan päätöksellä kahdella vuodella kuitenkin niin muutettuna, että ensi satovuoden aikana rukiin ja vehnän takuuhintoihin ei tehdä korotuksia. Niinikään sianlihan, maidon ja kananmunien tavoitehinnat jäivät muuttumatta. Maataloudelle tuleva hyvitys, arviolta 2 mrd markkaa myönnetään erityisenä pinta-alalisänä. Maataloustuotannosta mainittakoon, että meijerien vastaanottama maitomäärä oli ensimmäisellä neljänneksellä 550 milj.kg eli 2.3 % suurempi kuin vastaavasti viime vuonna. Voin tuotanto kohdannee sijoitusvaikeuksia huolimatta lisääntyneestä kotimaisesta kulutuksesta.

Kotimaankaupan yleisindeksi (Mercator) sekä tukkumyyntin arvo olivat maaliskuussa 10 % korkeammalla tasolla kuin vastaavasti viime vuonna. Vähittäiskaupan arvoindeksi osoitti samaan aikaan

12 %:n nousua viime vuoteen verraten.

Työmarkkinatutkimustoimiston laskelmien mukaan oli koko työpanos helmikuussa 3.8 % suurempi kuin vuosi sitten. Vastaava nousu ansiotyöpanoksen kohdalla oli 3.2 %. Työttömyys oli helmikuussa 1.4% koko työvoimasta vastaavan luvun oltua viime vuonna 2.5 %.

Liikenteen kokonaisaktiviteetti (Mercator) oli maaliskuussa 12 % vilkkaampi kuin vuotta aikaisemmin. Toiminta-aste nousi helmikuusta maaliskuuhun 2 %.

Huhtikuun vienti oli 21.6 mrd markkaa eli 1.4 % pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Tuonnin arvo oli huhtikuussa 32.5 mrd markkaa (karkea ennako-arvio), mikä on 12.0 % edellisvuotista suurempi. Tammi-huhtikuussa oli viennin arvo yhteensä 85.4 mrd markkaa, mikä merkitsee 11.6 %:n nousua viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verraten. Vastaavat luvut olivat tuonnin kohdalla 121.1 mrd markkaa (karkea ennakoarvio) ja + 15.4 %. Kauppataase osoitti näin ollen huhtikuun lopussa 35.4 mrd markan vajausta (karkea ennakoarvio) vastaavan vajauksen oltua viime vuonna 28.4 mrd markkaa.

Tukkuhintaindeksi nousi maaliskuusta huhtikuuhun 0.2 % eli pistelukuun 2 206. Kuluttajan hintaindeksi pysyi huhtikuussa edelleen pisteluvussa 110, missä se on ollut viime vuoden marraskuusta lähtien.

Liikepankkien nettotaseen huomattavimmat muutokset vastaavien puolella huhtikuussa olivat antolainauksen kasvu yleisölle 6.5 mrd markalla sekä ulkomaisten nettosaatavien supistuminen 2.5 mrd markalla. Vastattavien puolella havaitaan ottolainauksen yleisöltä supistuneen 2.7 mrd markalla ja rediskonttausten kasvaneen 4.0 mrd markalla.

Rahalaitosten koko ottolainaus yleisöltä kasvoi huhtikuussa 1.9 mrd markalla eli yhtä paljon kuin viime vuonna vastaavana aikana.

Vuoden alusta lukien ottolainauksen kasvu oli 28.4 mrd markkaa verrattuna viime vuoden 20.0 mrd markkaan. Tammi-huhtikuun aikana yleisön varsinaiset talletukset kasvoivat 32.5 mrd markalla (1960 + 27.4 mrd) ja shekkitilit supistuivat 4.1 mrd markalla (1960 - 7.4 mrd).

Huhtikuun lopussa varsinaisista talletuksista oli B-indeksitileillä 9.4 mrd markkaa (1.6 %), korkeakorkoisilla talletustileillä 42.2 mrd markkaa (7.4 %) sekä veronhuojennustileillä 14.3 mrd markkaa (2.5 %). Mainituilla tileillä oli yhteensä 65.9 mrd markkaa eli 11.5 % kaikista varsinaisista talletuksista.

Rahalaitosten antolainaus kasvoi huhtikuussa 14.8 mrd markalla eli saman verran kuin vuotta aikaisemmin. Antolainauksen lisäys oli tammi-huhtikuun aikana 38.6 mrd markkaa vastaten 39.3 mrd markkaa viime vuonna. Rahalaitosten antolainaus oli huhtikuun lopussa 656.0 mrd markkaa, mikä on 20.6 % suurempi kuin vastaavasti viime vuonna.

Huhtikuun maksuvälinevarantolaskelmien mukaan nettosaatavat valtiolta olivat suhteellisesti pienemmät kuin kahtena edellisellä vuonna. Nettosaatavat ulkomailta sen sijaan olivat huhtikuussa suhteellisesti suuremmat kuin vastaavasti viime vuonna.

Valtiontaloudesta mainittakoon, että maaliskuussa syntyi kassa-ylijäämää 4.1 mrd markkaa (1960 vajausta 3.0 mrd mk), joten tammi-maaliskuun kassavajaus oli enää 5.2 mrd markkaa verrattuna 2.8 mrd markkaan vuosi sitten. Paranemisen pääsyy oli tulo- ja omaisuusveron nettotuoton kohoaminen. Varsinaiset tulot olivat tammi-maaliskuussa 11 % korkeammalla tasolla kuin vastaavana aikana viime vuonna nousun oltua varsinaisten menojen kohdalla 16 %. Menojen suurimmat lisäykset viime vuoteen verraten havaitaan lakisääteisten tulonsiirtomenojen kohdalla reaalisijoitusten määrän ollessa sen sijaan suurin piirtein viimevuotisella tasolla.